

KLAGANDE

Styrelsen för Sahlgrenska Universitetssjukhuset, 232100-0131

MOTPART

Datainspektionen

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 21 april 2017 i mål nr 7955-16,
se bilaga A

SAKEN

Kamerabevakning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten bifaller överklagandet på så sätt att kammarrätten förklarar att Styrelsen för Sahlgrenska Universitetssjukhuset ska beviljas tillstånd till kamerabevakning på Sahlgrenska sjukhuset i realtid dygnet runt med kameror som i ansökan har nummer 16, 19, 23, 24, 29 och 31.

Kammarrätten överlämnar till Datainspektionen att besluta vad som i övrigt närmare ska gälla för tillståndet.

YRKANDEN M.M.

Styrelsen för Sahlgrenska Universitetssjukhuset (Sahlgrenska) yrkar i första hand att kamerabevakning ska få ske med inspelning av bilder under hela dygnet, i andra hand att kamerabevakning ska få ske i realtid under hela dygnet och med inspelning av bilder under jourtid (kl. 19.30–6.00) och i

tredje hand att kamerabevakning ska få ske i realtid dygnet runt.

Sahlgrenska anför följande.

Sahlgrenska är ett storsjukhus med ett komplext säkerhetsläge där det dagligen vårdas patienter som är under hot eller utgör ett hot mot vårdpersonal eller anhöriga. Sahlgrenska är särskilt utsatt på grund av de många skjutningar och andra allvarliga våldsbrott kopplade till gängkriminalitet som förekommer i Göteborg. Fram till oktober 2018 har Polisen konstaterat att 34 skjutningar ägt rum och i stort sett samtliga drabbade har hamnat på Sahlgrenska sjukhuset. År 2016 skedde 40 skjutningar och år 2017 drygt 20. Enligt sjukhusets interna statistikprogram registreras problematiken kring dessa patienter endast på akutmottagningen.

Den kamerabevakning som tillstånd nu har sökts för gäller korridorerna som finns i anslutning till den centrala intensivvårdsavdelningen (CIVA) och den neurologiska intensivvårdsavdelningen (NIVA) på Sahlgrenska sjukhuset. Dessa avdelningar är en del i den traumavårdskedja som många av de våldsutsatta patienterna går igenom. Akutmottagningen, dit patienterna först kommer, är att anse som särskilt brottsutsatt. Patienterna tillhör fortfarande akuten när de transporteras till de aktuella intensivvårdsavdelningarna och korridorerna bör anses tillhöra samma brottsutsatta område som akuten. Den nya lagstiftningen innebär att det inte längre är nödvändigt att visa på att också anslutande platser är särskilt brottsutsatta.

Kamerabevakningen ersätter inte säkerhetshöjande åtgärder, utan är ett komplement till åtgärder som redan har vidtagits. När det finns en hotbild kring en patient kommer information om detta som regel via ambulanspersonal eller polis i samband med att patienten förs till sjukhuset. Är det fråga om en skjutning befaras ofta en större folksamling följa efter patienten. Då kan huvudentrén och de tre bakre entrédörrarna till sjukhuset tillfälligt ”paniklåsas”. Sedan tidigare finns ett utökat antal väktare som ronderar sjukhuset. All personal är utbildad för att kunna hantera hot- och

våldssituationer och en handlingsplan för sådana händelser finns och är känd i verksamheten. Det har även tagits beslut om att kulvertarna och avdelningarna ska vara låsta. Nu finns också inhyrda ordningsvakter att tillgå.

Korridorerna är inte en plats där personer ska uppehålla sig, utan är till för transport av patienter. Det innebär dock inte att nyttan med kamerabevakning är mindre, utan snarare att de människor som hamnar på bild i dessa korridorer många gånger inte har något lovligt ärende dit och därför inte har något skyddsvärt intresse av att inte bli övervakade. De patienter, anhöriga och medarbetare som ändå utsätts för kamerabevakning är samma personer som övervakningen syftar till att skydda från brott.

Tillstånd har beviljats för bevakning med kameror vid entréerna till avdelningarna och till operationssalarna i realtid hela dygnet vid in- och utpassering. Med nuvarande kamerabevakning kan vårdpersonalen dock inte se hela korridoren. Följden blir att när någon ringer på en entrédörr kan det gömma sig betydligt fler personer längre bort i korridoren och tränga in bakom skalskyddet när dörren öppnas. Detta har inträffat. Syftet med de kameror som redan finns uppnås inte om inte hela korridoren kan ses i bild. Eftersom personer redan i dag bevakas i delar av korridoren blir integritetsintrånget inte avsevärt mycket större om hela korridoren skulle bevakas.

Realtidsinspelning behövs under hela dygnet för att vaktarna ska kunna fördela sina resurser på lämpligaste sätt. Genom att vaktarna säkerställer att korridorerna är fria från utomstående personer värnas patienternas integritet. I dag bär många mobiltelefon och risk finns att patienter fotograferas eller filmas under transporten i korridoren utan att vårdpersonalen upptäcker det.

Polisen har efterfrågat bilder från kamerabevakning för att i större utsträckning kunna utreda brott mot enskilda och sjukhuspersonal. Det inträffar cirka två gånger per månad att Polisen frågar efter bilder. Det finns

därför ett behov av bildinspelning. Enbart säkerhetspersonal ska ha tillgång till inspelat material och det ska bevaras i 30 dagar om inte Polisen efterfrågar det.

Datainspektionen medger bifall till överklagandet på så sätt att kamerabevakning ska få ske i realtid hela dygnet vid in- och utpassering till de berörda vårdavdelningarna/operationssal. I övrigt anser *Datainspektionen* att överklagandet ska avslås och anför följande.

Sahlgrenska sjukhuset är generellt sett ett brottsutsatt område. Det finns det starkt stöd för i utredningen. Med hänsyn till vad Sahlgrenska har anfört måste kamerabevakningen också ses som ett komplement till andra säkerhetshöjande åtgärder. Utredningen ger dock inte stöd för att de aktuella korridorerna är brottsutsatta.

Ikraftträdandet av kamerabevakningslagen (2018:1200) innebär visserligen att en plats kan betraktas som brottsutsatt ur ett vidare perspektiv. Denna lag är dock kompletterande i förhållande till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), härafter benämnd GDPR. Den proportionalitetsbedömning som krävs enligt GDPR finns reglerad i 8 § kamerabevakningslagen.

På ett sjukhus finns det ett särskilt integritetsintresse och det har också framkommit att personer uppehåller sig i korridorerna i fråga, vilket gör att integritetsintresset stärks ytterligare.

Utredningen visar inte att korridorerna är brottsutsatta. Det är svårt att se hur de incidenter som Sahlgrenska presenterat skulle ha avhjälpats genom bildinspelning. Bildinspelning och lagring är särskilt integritetskänsligt.

Bevakningsintresset väger inte över integritetsintresset på så sätt att bevakning i realtid dygnet runt eller bildinspelning behövs. Det är tillräckligt med bevakning vid in- och utpassering för att behövlig vård ska kunna ges och ordning och säkerhet tryggas.

Kammarrätten har hållit muntlig förhandling och syn i Sahlgrenska sjukhusets lokaler. På Sahlgrenskas begäran har Peter Blom, som är säkerhetssamordnare på Sahlgrenska, hörts som vittne.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Kamerabevakningslagen trädde i kraft den 1 augusti 2018 och kameraövervakningslagen (2013:460) upphörde då att gälla. Av förarbetena till kamerabevakningslagen framgår att ansökningar om kamerabevakning som har gjorts enligt den gamla lagen men som inte har avgjorts före den nya lagens ikraftträdande ska prövas enligt den nya lagen. Detta gäller även för prövning av överklaganden som skett före ikraftträdandet men som ännu inte har avgjorts (prop. 2017/18:231 s. 127). Kammarrätten tillämpar därför den nya kamerabevakningslagen i detta mål, trots att förvaltningsrätten tillämpade den gamla kameraövervakningslagen.

Som framgår av 1 § kamerabevakningslagen kompletterar lagens bestämmelser GDPR, som är direkt tillämplig i Sverige sedan den 25 maj 2018.

GDPR skyddar fysiska personers grundläggande rättigheter och friheter, särskilt deras rätt till skydd av personuppgifter. Det framgår av artikel 1 i förordningen. I artikel 4 finns definitioner av begrepp som används i förordningen. Av dessa kan utläsas att kamerabevakning är behandling av personuppgifter i GDPR:s mening.

Av artikel 5 i GDPR framgår vilka principer som ska gälla för behandling av personuppgifter. Där stadgas bl.a. följande. Personuppgifter ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål (ändamålsbegränsning). Personuppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (uppgiftsminimering).

Av 2 § kamerabevakningslagen framgår att syftet med lagen är att tillgodose behovet av kamerabevakning för berättigade ändamål och att skydda fysiska personer mot otillbörligt intrång i den personliga integriteten vid sådan bevakning.

Enligt 7 § kamerabevakningslagen krävs tillstånd till kamerabevakning av en plats dit allmänheten har tillträde, om bevakningen ska bedrivas av

1. en myndighet, eller
2. någon annan än en myndighet vid utförande av en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, kollektivavtal eller beslut som meddelats med stöd av lag eller annan författning.

Tillstånd till kamerabevakning ska enligt 8 § första stycket kamerabevakningslagen ges om intresset av sådan bevakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad.

Vid bedömningen av intresset av kamerabevakning ska det enligt andra stycket samma bestämmelse särskilt beaktas om bevakningen behövs för att

1. förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller utreda eller lagföra brott på en brottsutsatt plats eller på en annan plats där det av särskild anledning finns risk för angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet eller på egendom,

2. förebygga, förhindra eller upptäcka störningar av allmän ordning och säkerhet eller begränsa verkningarna av sådana störningar,
3. utöva kontrollverksamhet,
4. förebygga, förhindra eller upptäcka olyckor eller begränsa verkningarna av inträffade olyckor, eller
5. tillgodose andra därmed jämförliga ändamål.

Vid bedömningen av den enskildes intresse av att inte bli bevakad ska det enligt tredje stycket samma bestämmelse särskilt beaktas

1. hur bevakningen ska utföras,
2. om teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet ska användas, och
3. vilket område som ska bevakas.

Frågan i målet

Frågan är om Sahlgrenska ska ges tillstånd att med sex kameror bevaka korridorer i anslutning till intensivvårdsavdelningarna CIVA och NIVA samt operationssalar på Sahlgrenska sjukhuset. Om tillstånd ska ges uppkommer också frågor om under vilka tider bevakning ska få ske och om tillståndet ska ge rätt till bildinspelning, dvs. rätt att bevara bilderna.

Tillstånd ska ges om intresset av kamerabevakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad. Kammarrätten ska göra en sådan intresseavvägning.

Intresset av kamerabevakning

På Sahlgrenska sjukhuset finns sedan tidigare tillstånd till kamerabevakning vid ambulansintaget, på akutmottagningen och i huvudentrén. Dessa lokaler finns på bottenvåningen. Intensivvårds- och operationsavdelningarna finns på plan tre och fyra. Även där finns redan tillstånd till kamerabevakning, men dessa tillstånd är begränsade till att gälla i

realtid i samband med in- och utpassering genom dörrarna till avdelningarna.

Sahlgrenska har argumenterat för att de nu aktuella korridorerna utanför intensivvårdsavdelningarna och operationssalarna ska betraktas som en förlängning av akutmottagningen, som enligt Sahlgrenska är särskilt brottsutsatt. Av det skälet menar Sahlgrenska att även korridorerna ska anses som brottsutsatta och att kamerabevakning behövs också där. Kammarrätten delar inte den uppfattningen utan anser att korridorerna ska bedömas för sig.

I sin ansökan om att få kamerabevaka korridorerna har Sahlgrenska anfört att syftet är att ha kontroll på inflödet av besökare och vad som händer utanför avdelningarnas stängda dörrar. Sahlgrenska vill öka tryggheten för anställda, patienter och besökare genom att dels förhindra att obehöriga bereder sig tillträde till verksamheten, dels snabbt kunna agera vid hot och våld. Bevakningen sägs också syfta till att förhindra olyckor samt att förebygga, avslöja och utreda brott. För att kunna bistå Polisen vid brottsrelaterade händelser vill Sahlgrenska kunna spela in och bevara bilderna viss tid.

Ansökan gjordes när den gamla kameraövervakningslagen fortfarande gällde, men den ska bedömas med utgångspunkt i den nya kamera-bevakningslagen. Den nya lagen ger i förhållande till den gamla tydligare vägledning om vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av intresset av kamerabevakning. Sahlgrenska har pekat på omständigheter som enligt kammarrättens uppfattning är sådana som enligt den ovan redovisade bestämmelsen i 8 § första stycket 1 kamera-bevakningslagen särskilt ska beaktas.

Enligt den bestämmelsen ska det särskilt beaktas om bevakningen behövs för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet på en

plats där det av särskild anledning finns risk för angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet. Detsamma gäller på en brottsutsatt plats.

Sahlgrenska har hänvisat till statistik avseende skjutningar i Göteborg, en sammanställning av väktarrapporter för åren 2016–2018 avseende korridoren utanför CIVA och vittnesuppgifter från säkerhetssamordnaren Peter Blom. Av bevisningen framgår att det ofta vårdas skottskadade personer på avdelningarna och att detta medför många besökare till sjukhuset. Besökarna uppehåller sig tidvis i korridorerna utanför avdelningarna och det har förekommit aggressiva situationer. I den sammanställning av väktarrapporter som Sahlgrenska har gett in beskrivs bl.a. två händelser där ett stort antal anhöriga har befunnit sig i korridoren utanför CIVA och polispatruller fått avvisa personer. I ett fall hindrade folksamlingen personalen från att flytta patienter. I ett annat fall försökte anhöriga ta sig in på avdelningen med tvång och blockerade dörrar.

Kammarrätten bedömer därför att situationen i korridoren utanför CIVA är sådan att det av särskild anledning finns risk för angrepp på anställdas, patienters eller besökares liv, hälsa eller trygghet. Situationen får antas vara den samma för samtliga de områden som nu är aktuella. Det har däremot inte framkommit något som tyder på att områdena skulle vara att betrakta som brottsutsatta i lagens mening (jfr ovan anförda prop. s. 143).

Det framgår av vad Sahlgrenska har anfört att en rad andra åtgärder har vidtagits för att skapa trygghet och säkerhet. Dessa har inte varit tillräckliga för att komma till rätta med situationen. Det finns alltså behov av ytterligare åtgärder. Kamerabevakning av korridorerna måste, tillsammans med de åtgärder som Sahlgrenska redan har vidtagit, antas minska riskerna avsevärt och vara trygghetsskapande. Redan den omständigheten att kamerabevakning sker kan direkt avskräcka personer från att begå brott på platsen och öka den upplevda tryggheten för dem som vistas där. Detta kan i sin tur öka den sociala kontrollen på platsen

(se samma prop. s. 33). Om oro och folksamlingar kan iakttas med kamerans hjälp kan vakter eller poliser tillkallas och skapa trygghet och säkerhet genom att lugna ner situationen, skingra samlingen eller avvisa personer. Det kan därför konstateras att kamerabevakning av korridorerna behövs för ett berättigat ändamål. Detta ska beaktas vid den intresseavvägning kammarrätten har att göra.

Enligt kammarrättens bedömning visar utredningen inte att kamerabevakning behövs för några andra av de syften som Sahlgrenska har gjort gällande. Sahlgrenska har alltså inte visat att kamerabevakning behövs för att förhindra olyckor, utreda brott eller bistå Polisen.

Intresset av att inte bli bevakad

Kamerabevakningslagen ger också vägledning om vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av den enskildes intresse av att inte bli bevakad. Hit hör vilket område som ska bevakas och hur bevakningen ska utföras (se 8 § tredje stycket kamerabevakningslagen, som redovisats ovan).

Vid kammarrättens syn på platsen uppehöll sig personer från allmänheten i de aktuella korridorerna, bl.a. på bänkar som tillhandahölls för besökare. Patienttransporter förekom också där. Om kamerabevakning tillåts i områdena kommer den att omfatta såväl personal som patienter och besökare. Bevakningen kommer att inskränka deras rätt till skydd för sina personuppgifter och utgöra ett intrång i deras personliga integritet. Om Sahlgrenska tillåts att spela in och bevara bilderna blir integritetsintrånget större. Detta gäller även om tillgången till det bevarade materialet begränsas till viss tid och personkrets, vilket Sahlgrenska enligt ansökan avser att göra.

I tidigare praxis har uttalats att ett sjukhus akutmottagning är en sådan plats där integritetsintresset allmänt sett gör sig starkt gällande (RÅ 2004 ref. 44). Så är det fortfarande och enligt kammarrättens mening gäller det inte bara akutmottagningar utan även sådana områden på ett sjukhus som nu är aktuella.

Vilken tyngd integritetsintresset ska tillmätas vid bedömningen av om tillstånd ska ges till kamerabevakning påverkas dock av att GDPR har tillkommit. Den ger i förhållande till vad som tidigare gällde ett förstärkt skydd för den personliga integriteten i samband med att kamera-bevakning sker.

Vad som nu har sagts ska beaktas vid kammarrättens intresseavvägning.

Intresseavvägning

Både Sahlgrenskas intresse av bevakning och de enskilda berörda personernas intressen av att inte bli bevakade rör grundläggande rättigheter och väger tungt i detta fall.

Intresseavvägningen innebär att rätten till fysisk trygghet och säkerhet för sjukvårdspersonal, patienter och besökare ska vägas mot rätten till skydd för personuppgifter för samma grupper av personer i utsatta situationer.

Bevakningsintresset rör risker av mycket allvarligt slag i första hand för människors trygghet, liv och hälsa, men också för den viktiga samhällsfunktion som sjukhuset ansvarar för. Enligt kammarrättens mening framgår det av utredningen att bevakningsintresset är sådant att det finns ett behov av kamerabevakning i korridorerna dygnet runt. Verksamheten på avdelningarna pågår kontinuerligt. Riskerna för störningar är förstas störst när dörrarna öppnas i samband med in- och utpassering till

avdelningarna, men för att i tillräcklig grad begränsa riskerna behövs bevakning hela tiden.

Intresset av att inte bli bevakad rör ingrepp av förhållandevis mindre allvarligt slag. Vad som framkommit vid kammarrättens syn på platsen och genom vittnesförhöret visar också att de bilder kamerabevakningen kan komma att ge är adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till syftet att skapa trygghet och säkerhet för sjukvårdspersonal, patienter och besökare. Bevakningen kommer att omfattas av de rättssäkerhetsgarantier som följer av GDPR.

Kammarrätten kommer mot bakgrund av det anförda till slutsatsen att intresset av kamerabevakning i detta fall väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad. Sahlgrenska ska därför medges tillstånd till kamerabevakning av de områden som ansökan avser. Kammarrätten anser också att detta tillstånd ska gälla dygnet runt.

Nästa fråga blir om Sahlgrenska ska få rätt att spela in bildmaterial och bevara materialet under viss tid.

När bilder från kamerabevakning ska användas i brottsutredningar och vid lagföring krävs regelmässigt en rätt att spela in och bevara material (se ovan anförda prop. s. 67). Som framgått ovan är det inte dessa syften som berättigar kamerabevakning i detta fall. För de ändamål som berättigar kamerabevakning av de här aktuella korridorerna behöver bilderna inte bevaras. Sahlgrenskas intresse av att spela in bildmaterialet väger därmed inte tyngre än den enskildes intresse av att materialet inte spelas in och bevaras. Tillstånd ska därför inte ges för att spela in och bevara bilder.

Vad som i övrigt närmare ska gälla för tillståndet bör bestämmas av Datainspektionen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Gertrud Forkman

Maria Lindvall

Andreas Sundberg
referent

/Daniel Bålman

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**

Avd. 2

DOM
2017-04-21
Meddelad i GöteborgMål nr
7955-16**KLAGANDE**

Västra Götalands läns landsting, 232100-0131
c/o Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Säkerhetsavdelningen
Per Dubbsgatan 14, 2 tr
413 45 Göteborg

MOTPART

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
403 40 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 23 juni 2016,
dnr 211-7163-2016

SAKEN

Tillstånd till kameraövervakning enligt kameraövervakningslagen
(2013:460), förkortad KÖL

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 469943

Postadress Box 53197 400 15 Göteborg	Besöksadress Sten Sturegatan 14	Telefon 031 - 732 70 00 E-post: forvaltningsrattenigoteborg@dom.se www.forvaltningsrattenigoteborg.domstol.se	Telefax 031 - 711 78 59	Expeditionstid måndag–fredag 08:00-16:00
---	---	--	-----------------------------------	---

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) har beslutat att ge Västra Götalands läns landsting (landstinget) tillstånd till tolv kameror för övervakning av entréer på Sahlgrenska sjukhuset. Länsstyrelsen har dock avslagit ansökan om tillstånd för sex kameror (K16, K19, K23–24, K29 och K31) för övervakning av korridorer på samma sjukhus. Som skäl för beslutet angavs bl.a. följande. Korridorer i ett sjukhus är sådana platser där människor kan komma att vistas under förhållandevis långa perioder och dessutom kan tänkas befinna sig i utsatta och integritetskänsliga situationer. Integritetsintresset på dessa platser väger därför tungt. Landstingets behov av att kunna komplettera övriga säkerhetsåtgärder med kameraövervakning och bildinspelning av korridorerna för att öka möjligheten att utreda brott ifrågasätts inte. Landstinget har dock inte visat att brottsligheten i dessa områden varit av sådan omfattning att behovet av övervakning av korridorerna väger tyngre än integritetsintresset på dessa platser.

YRKANDEN M.M.

Landstinget yrkar i första hand att kameraövervakning ska få ske i realtid och med inspelning av bilder med hjälp av de aktuella kamerorna under hela dygnet. I andra hand yrkas att kameraövervakning ska få ske i realtid under hela dygnet samt med inspelning av bilder under jourtid 19.30–06.00, när sjukhuset är stängt för besökande. I sista hand yrkar landstinget att kameraövervakning ska få ske i realtid dygnet runt. Landstinget anför bl.a. följande. De sex aktuella kamerorna övervakar korridorer i anslutning till entréer till vårdavdelningar och operationssalar på Sahlgrenska sjukhuset. Landstinget har redan fått tillstånd att övervaka entréerna, men den övervakningen ger en ofullständig bild av utrymmena kring entréerna och är inte tillräcklig som säkerhetsåtgärd. De aktuella korridorerna är inte uppehållsplatser för vare sig anhöriga, patienter, eller personal. Korridorerna

är transportvägar och inga eller mycket få sittplatser finns där. Korridorerna gränsar inte till några patientrum. Genom korridorerna transporteras akut sjuka från och till t.ex. röntgen och operation. Det är viktigt att dessa transporter kan ske snabbt, tryggt och utan att transportvägarna blockeras. Berörda avdelningar är bl.a. central intensivvårdsavdelning (CIVA) och neurologisk intensivvårdsavdelning (NIVA), vilka båda behandlar patienter som utsatts för våldsbrott. När patienter med en förhöjd hotbild vårdas på CIVA/NIVA och anslutande operationssalar och vårdavdelningar blir korridorerna ibland en samlingsplats för anhöriga. Dessa, som ofta består av kriminellt belastade personer, oroar och skrämmer övriga patienter, patienters anhöriga och personal. Det kan inte uteslutas att deras närvaro dessutom skapar en patient- och säkerhetsrisk, då den påverkar personalen negativt och riskerar att hindra eller fördröja viktiga transporter genom korridorerna. Vårdpersonalen vill få en överblick av hela korridoren innan de öppnar den låsta entrédörren till en avdelning eller en operationssal. Det har vid flera tillfällen hänt att en person ringt på avdelningens entrédörr och när vårdpersonal öppnat har betydligt fler personer – som stått gömda längre bort i korridoren – trängt sig in. Detta är en betydande säkerhetsrisk för både patienter och personal, som sjukhuset inte kan lösa på annat sätt än genom kameraövervakning. Avdelningarna måste kunna säkerställa en säker in- och utpassering. Ytterligare ett skäl är att ordningsvakt med hjälp av kameraövervakning snabbare ska kunna inställa sig vid en hot- eller våldsincident. Syftet med kamerorna är att förebygga, avslöja och utreda brott samt förhindra olyckor. Antalet grova våldsbrott, ofta i samband med gängkriminalitet, har ökat kraftigt i Göteborgsområdet under de senaste åren. Med utgångspunkt i de många och långa vårdtillfällen som följer på den grova brottsligheten har också antalet hot- och våldsincidenter mot sjukhusets personal stegrats. Närvaron av kriminella personer i sjukhusmiljön skapar en osäker omgivning inte bara för personalen utan också för patienter och deras anhöriga. Genom att ta del av bilder från kameraövervakning skulle polismyndigheten i större utsträckning kunna utreda brott

mot enskilda och sjukhuspersonal och på så sätt förhindra att förövarna begår nya brott. Sjukhusets säkerhetsavdelning har gått igenom ordningsvakternas rapporter under perioden den 1 juni–23 augusti 2016 för hela Sahlgrenska sjukhuset och funnit 91 incidenter, varav 76 avsåg hot-situationer och 15 våldssituationer. Vid två av dessa tillfällen har vapen omhändertagits. Statistik från Tjänsteman i beredskap (TIB) visar att hot- och våldsincidenter är den vanligaste eller näst vanligaste inrapporterade händelsen för åren 2013–2016. Enligt statistiken, som gäller hela Sahlgrenska universitetssjukhuset, har antalet hot- och våldsincidenter ökat från år till år. Det finns också statistik från sjukhusets avvikelssystem som gäller registrerade hot- och våldshändelser åren 2014–2016. Även den visar en årlig ökning av inrapporterade incidenter. I en medarbetarenkät för 2015 uppgav 14,1 procent av deltagarna att de hade upplevt hot, våld, kränkningar eller trakasserier från patienter eller patienters anhöriga. En rad åtgärder har vidtagits i syfte att skapa ökad säkerhet och trygghet. Ordningvakter ronderar sjukhustomten dygnet runt. Det finns ett samarbete mellan TIB, akutvaktmästare och bevakningsbolag. Det finns ett larmsystem som är ett fast system där man kan larma internt inom avdelningen inifrån respektive patientsal. Avdelningarna är låsta dygnet runt och har skalskydd med kortläsare. All personal är utbildad för att kunna hantera hot- och våldssituationer och handlingsplan för sådana händelser finns och är känd i verksamheterna. Det finns inte ekonomiska eller personella resurser för att bevaka aktuella korridorer dygnet runt, varför utökad kameraövervakning är ett naturligt och oundgängligt tillskott till säkerhetsarbetet på sjukhuset. Med hjälp av kameror skulle personalresurserna kunna användas på bästa sätt och nyttjas där de verkligen behövs när en incident uppstår. Incidenter som inkluderar hot och våld kommer trots vidtagna åtgärder att fortsätta att öka på sjukhuset och säkerhetsavdelningen ser ingen annan utväg att komma till rätta med problemen än med hjälp av kameraövervakning. Sjukhuset är stängt för närstående och allmänheten kl. 19.30–06.00. Under denna tid passerar relativt få personer i de aktuella korridorerna. Det är ett fåtal

individer som nattetid har något ärende dit. Under dagtid är det i huvudsak de som blir övervakade som sjukhuset vill skapa trygghet för. Sjukhuset avser att spara inspelat material i maximalt 30 dagar. De som kommer att ta del av övervakningen i realtid är vårdpersonal, akuttvaktmästare och ordningsvakter. Ett begränsat antal anställda på sjukhusets säkerhetsavdelning (4–5 personer) kan ta del av inspelat material. Alla är vana att hantera tystnadsplikt och sekretesskyddat material. Säkerhetsavdelningen bestämmer vilka som ska vara behöriga att titta på bilderna från kameraövervakningen och är de enda som får hantera det inspelade materialet. Det finns möjlighet för sjukhuset att utföra loggkontroller i IT-systemet som lagrar bildmaterialet så att det går att se vem som har tagit del av det filmade materialet.

Länsstyrelsen anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Syftet med lagen är att tillgodose behovet av kameraövervakning för berättigade ändamål samtidigt som enskilda skyddas mot otillbörliga intrång i den personliga integriteten (1 § KÖL).

Tillstånd till kameraövervakning ska ges om intresset av sådan övervakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Vid bedömningen av intresset av kameraövervakning ska det särskilt beaktas om övervakningen behövs för att förebygga, avslöja eller utreda brott, förhindra olyckor eller andra därmed jämförliga ändamål. Vid bedömningen av den enskildes intresse av att inte bli övervakad ska det särskilt beaktas hur övervakningen ska utföras, om teknik som främjar skyddet av den enskildes

personliga integritet används och vilket område som ska övervakas (9 § KÖL).

I förarbetena till KÖL uttalas bl.a. följande (prop. 2012/13:115 s. 46–48). Tillstånd till allmän kameraövervakning ska enligt den s.k. överviktsprincipen meddelas om intresset av övervakning väger tyngre än den enskildes intressen av att inte bli övervakad. Särskild vikt bör tillmätas om övervakningen behövs för att förebygga brott, förhindra olyckor eller därmed jämförliga ändamål. Utgångspunkten bör vara att kameraövervakning endast ska utgöra ett komplement till andra åtgärder, särskilt brottsförebyggande åtgärder. Kameraövervakning bör således inte ses som ett hjälpmedel som ska användas i stället för andra säkerhetsåtgärder eller förebyggande insatser. Det bör inte vara förenligt med lagens syfte att godta en övervakning vars ändamål lämpligen kan tillgodoses på något annat mindre integritetskränkande sätt t.ex. genom bättre belysning och anpassning av vegetation för att försvåra brottsligheten. Intresset av att utreda brott är ett ändamål som bör tillmätas betydelse även utan samband med minskad brottslighet. Utrymme att meddela tillstånd kan exempelvis föreligga vid övervakning av platser som är särskilt brottsutsatta och där det finns svårigheter att utreda de brott som begås, trots att det står klart att kameraövervakningen inte kan förväntas minska brottsligheten. Vid bedömningen av den enskildes intresse av att inte bli övervakad ska enligt gällande rätt särskilt beaktas hur övervakningen ska utföras och vilket område som ska övervakas.

I förarbetena till den äldre, numera upphävda, lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning uttalas bl.a. följande (prop. 1997/98:64 s. 29). Tillstånd att behandla och bevara bilder ska inte regelmässigt följa ett tillstånd till allmän kameraövervakning. Behovet av att behandla och bevara bilderna måste kunna påvisas i det enskilda fallet. Det bör dock vara möjligt att ge

tillstånd till allmän kameraövervakning som innefattar rätt att behandla eller bevara bilder vid övervakning av särskilt brottsutsatta platser.

Förvaltningsrättens bedömning

Vid prövning av tillstånd till kameraövervakning ska en intresseavvägning ske, där övervakningsintresset vägs mot integritetsintresset. Det är den som ansöker om tillstånd till kameraövervakning, i detta fall landstinget, som ska visa att övervakningsintresset väger tyngre än integritetsintresset. Landstinget har uppgett att ändamålet med kameraövervakningen är att förebygga, avslöja och utreda brott samt förhindra olyckor. Genom kameraövervakningen hoppas man snabbt kunna få en överblick av korridorerna för att säkerställa en säker in- och utpassering genom entrédörrarna, säkra ordningen och fort kunna kalla på hjälp av ordningsvakt vid en hot- eller våldshändelse samt identifiera inblandade personer.

Av utredningen i målet framgår att det på Sahlgrenska universitetssjukhuset och på Sahlgrenska sjukhuset finns ett relativt stort antal dokumenterade fall av våld och hot. Utredningen ger därmed stöd för att Sahlgrenska sjukhuset generellt är utsatt för brott. Vid bedömningen av övervakningsintresset ska det dock göras en individuell bedömning av förhållandena på den aktuella platsen. Av den utredning som landstinget lämnat in av framgår det inte att korridorerna som landstinget avser övervaka skulle vara särskilt brottsutsatta. I avsaknad av sådana underlag anser förvaltningsrätten att landstinget inte visat att de aktuella platserna är särskilt brottsutsatta. Med hänsyn till den generella hotbilden på sjukhuset som kommit fram anser förvaltningsrätten dock att landstinget visat att det finns ett övervakningsintresse.

Integritetsintresset får allmänt sett göra sig starkt gällande på ett sjukhus. Detta gäller inte minst i en sjukhuskorridor där exempelvis patienter kan antas befinna sig i särskilt integritetskänsliga situationer. Vid bedömningen

av risken för integritetsintrång måste emellertid också vägas in att de som kan komma att utsättas för kameraövervakning i huvudsak är samma personer som övervakningen har till syfte att skydda. Mot detta ska det också vägas att övervakningen är avsedd att pågå dygnet runt. I vilken omfattning personer kommer att befinna sig i de aktuella korridorerna under en längre tidsperiod framgår inte av utredningen. Landstinget har å ena sidan gjort gällande att de aktuella korridorerna huvudsakligen är avsedda för transporter och inte är platser där personal, patienter eller anhöriga befinner sig under en längre tid. Å andra sidan anför landstinget att korridorerna kan bli till samlingspatienter för anhöriga när patienter med förhöjd hotbild vårdas. Det sagda innebär enligt förvaltningsrätten att det i vart fall inte kan uteslutas att personer befinner sig i de aktuella korridorerna under en längre tid.

Kameraövervakning får inte ses som ett hjälpmedel som ska användas i stället för andra säkerhetsåtgärder eller förebyggande insatser. Vid bedömningen av om övervakning behövs i det aktuella fallet är det därför av betydelse att veta vilka alternativa åtgärder som står till buds. Av utredningen framgår i detta avseende bl.a. följande. Ordningstvakter ronderar sjukhustomten dygnet runt. Avdelningarna är låsta dygnet runt och har skalskydd med kortläsare. All personal är utbildad för att kunna hantera hot- och våldssituationer och det finns en handlingsplan för sådana händelser. Förvaltningsrätten anser att utredningen ger stöd för att ett antal alternativa åtgärder har företagits. Det framgår dock inte om det gjorts några åtgärder för att förbättra säkerhetssituationen i nu aktuella korridorer. Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten att landstinget inte visat att alternativa åtgärder är uttömda.

Vid en sammantagen bedömning anser förvaltningsrätten att landstinget inte har visat att behovet av kontinuerlig kameraövervakning, oavsett om detta förenas med rätt till bildinspelning eller inte, väger tyngre än den enskildes

intresse av att inte bli övervakad på detta sätt i de aktuella korridorerna. Länsstyrelsen har därför haft fog för sitt beslut och överklagandet ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1 B)

Karin Hartmann
Rådman

I avgörandet har även nämndemännen Per Gunnar Andersson, Mats Granberg och Parisa Rezaeivar deltagit.

Föredragande i målet har varit förvaltningsrättsnotarien Daniel Wijk.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.